ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΑ CARL OTTO LENZ της 14ης Μαρτίου 1995 *

Α — Τα πραγματικά περιστατικά ..... I - 1654

Β — Ανάλυση ..... I - 1657

I — Επί του παραδεκτού ..... I - 1657

1. Επί του παραδεκτού της προσφυγής καθόσον αυτή βάλλει κατά της αποφάσεως της Επιτροπής του 1992 ..... I - 1657

α) Οι συνέπειες της πρώτης ανανεώσεως του κοινοτικού πλαισίου όσον αφορά τα έννομα αποτελέσματα της αποφάσεως ..... I - 1658

β) Έννομα αποτελέσματα της αποφάσεως του 1992 λόγω του τεκμηρίου νομιμότητας που ισχύει υπέρ των κοινοτικών πράξεων ..... I - 1661

γ) Το αίτημα περί αναγνωρίσεως του ανυποστάτου της αποφάσεως ..... I - 1663

δ) Έννομα αποτελέσματα της αποφάσεως λόγω της επιλογής μεταξύ πλειόνων δυνατοτήτων ..... I - 1663

2. Επί του παραδεκτού της προσφυγής καθόσον αυτή βάλλει κατά της πρώτης ανανεώσεως της ισχύος του κοινοτικού πλαισίου ..... I - 1664

α) Άρθρο 184 της Συνθήκης ΕΟΚ ..... I - 1665

β) Επί του ανυποστάτου της αποφάσεως ..... I - 1665

γ) Παρατηρήσεις επί του πρώτου σκέλους των αιτημάτων ..... I - 1665

II — Επί της ουσίας ..... I - 1666

1. Έλλειψη αρμοδιότητας της Επιτροπής ..... I - 1666

2. Παράβαση ουσιώδους τύπου ..... I - 1668

α) Άρθρο 93, παράγραφος 1, της Συνθήκης ΕΟΚ ..... I - 1668

β) Άρθρο 190 της Συνθήκης ΕΟΚ ..... I - 1669

γ) Άρθρο 12, παράγραφος 1, του εσωτερικού κανονισμού της Επιτροπής I - 1670

Δικαστικά έξοδα ..... I - 1671

Γ — Συμπέρασμα ..... I - 1672

* Γλώσσα του πρωτοτύπου: η γερμανική.

Α — Τα πραγματικά περιστατικά

1. Στις 22 Δεκεμβρίου 1988, η Επιτροπή θέσπισε ένα κοινοτικό πλαίσιο για τις κρατικές ενισχύσεις προς την αυτοκινητοβιομηχανία. Το πλαίσιο αυτό προβλέπει την εκ των προτέρων κοινοποίηση όλων των σημαντικών ενισχύσεων, ανεξαρτήτως του σκοπού τους, καθώς και την υποβολή ετησίων εκθέσεων για όλες τις χορηγούμενες ενισχύσεις. Με έγγραφο της 31ης Δεκεμβρίου 1988, η Επιτροπή ενημέρωσε σχετικά τον Ισπανό Υπουργό Εξωτερικών και ζήτησε να της ανακοινώσει εντός μηνός αν δέχεται το πλαίσιο. Επιπλέον, το πλαίσιο αυτό δημοσιεύθηκε στην *Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων* της 18ης Μαΐου 1989 [1]. Στο σημείο 1, που επιγράφεται «Αναγκαιότητα και πεδίο εφαρμογής του μέτρου», η Επιτροπή αναφέρει ρητώς ότι αποφάσισε να προβεί στη θέσπιση των «ενδεδειγμένων μέτρων βάσει του άρθρου 93, παράγραφος 1, της Συνθήκης ΕΟΚ». Επιπλέον, αναφέρει ότι τα μέτρα αυτά εξετάστηκαν προηγουμένως από τους αντιπροσώπους των κρατών μελών στο πλαίσιο συσκέψεως.

2. Η έναρξη της ισχύος του κοινοτικού πλαισίου είχε προβλεφθεί για την 1η Ιανουαρίου 1989 (σημείο 2.5). Όπως η Επιτροπή ανέφερε αργότερα, με τη υποσημείωση αριθ. 2 της αποφάσεως περί παρατάσεως της ισχύος του κοινοτικού πλαισίου [2], η εφαρμογή του πλαισίου καθυστέρησε αρχικά επί έξι μήνες. Το Βασίλειο της Ισπανίας και η Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας δέχθηκαν το πλαίσιο μόλις τον Ιανουάριο του 1990 η πρώτη και τον Μάιο του 1990 η δεύτερη.

3. Το σημείο 2.5 προβλέπει επίσης τη διάρκεια της ισχύος του κοινοτικού πλαισίου. Αναφέρει ότι το πλαίσιο θα ισχύει για περίοδο δύο ετών, στο τέλος της οποίας «η Επιτροπή θα επανεξετάσει τη χρησιμότητα και το πεδίο εφαρμογής του κοινοτικού πλαισίου».

4. Μετά δύο έτη, στα τέλη του 1990, η Επιτροπή προέβη στην προβλεφθείσα επανεξέταση και ανακοίνωσε το αποτέλεσμα στα κράτη μέλη — και πάλι με την αποστολή σχετικού εγγράφου. Η Επιτροπή έκρινε τα αποτελέσματα αυτού του κοινοτικού πλαισίου θετικά και θεώρησε ότι ενδεικνυόταν η ανανέωση της ισχύος του.

1 — 89/C 123/03 (ΕΕ 1989, C 123, σ. 3).

2 — 91/C 81/05 (ΕΕ C 81 της 26ης Μαρτίου 1991, σ. 4).

5. Η πρώτη ανανέωση της ισχύος του κοινοτικού πλαισίου αποτέλεσε αντικείμενο ανακοινώσεως στην Επίσημη Εφημερίδα [3]. Με την ανακοίνωση αυτή, η Επιτροπή επαναλαμβάνει ότι το κοινοτικό πλαίσιο θεσπίστηκε βάσει του άρθρου 93, παράγραφος 1, της Συνθήκης ΕΟΚ.

6. Στο τέταρτο εδάφιο, η Επιτροπή εκθέτει τα αποτελέσματα της επανεξετάσεως του κοινοτικού πλαισίου: «η Επιτροπή θεωρεί απαραίτητο να ανανεώσει το πλαίσιο για τις κρατικές ενισχύσεις προς την αυτοκινητοβιομηχανία [4] στην παρούσα του μορφή». Πέραν αυτού, η Επιτροπή επισημαίνει μία μόνο τροποποίηση: την εφαρμογή του κοινοτικού πλαισίου και στο Δυτικό Βερολίνο και το έδαφος της πρώην Λαϊκής Δημοκρατίας της Γερμανίας, που αποτελούν πλέον μέρος της Κοινότητας. Η πρώτη αυτή ανανέωση προβλέπει, και αυτή, επανεξέταση μετά από δύο έτη: «Η Επιτροπή θα επανεξετάσει το πλαίσιο μετά την πάροδο διετίας. Εάν κριθούν απαραίτητες κάποιες τροποποιήσεις (ή ενδεχομένως η ανάκληση του πλαισίου), η Επιτροπή θα αποφασίσει σχετικά μετά από διαβούλευση με τα κράτη μέλη».

7. Ενόψει της νέας αυτής επανεξετάσεως, η Επιτροπή κάλεσε τα κράτη μέλη σε σύσκεψη προγραμματισθείσα για τον μήνα Δεκέμβριο του 1992. Για την προετοιμασία αυτής της συσκέψεως, η Επιτροπή διένειμε ένα έγγραφο εργασίας που προοριζόταν να χρησιμεύσει ως βάση των συζητήσεων. Το έγγραφο αυτό περιείχε ένα σύντομο ιστορικό του κοινοτικού πλαισίου και περιέγραφε την κατάσταση του τομέα της αυτοκινητοβιομηχανίας κατά το 1992. Περιείχε επίσης σκέψεις επί ορισμένων θεμάτων, μεταξύ άλλων επί του κατά πόσον το κοινοτικό πλαίσιο έπρεπε να ανανεωθεί ή να καταργηθεί, επί του αν ο ορισμός του τομέα της αυτοκινητοβιομηχανίας έπρεπε να διευρυνθεί, καθώς και επί του αν τα κριτήρια εκτιμήσεως έπρεπε να επανεξεταστούν προκειμένου να ενισχυθεί η ασφάλεια δικαίου.

8. Στο πλαίσιο αυτής της συσκέψεως, ο γενικός διευθυντής ανταγωνισμού ανακοίνωσε, κατόπιν αιτήσεως της ισπανικής αντιπροσωπείας, ότι η ισχύς του κοινοτικού πλαισίου δεν έληγε στο τέλος του 1992, δεδομένου ότι είχε παραταθεί, με την πρώτη ανανέωση, επ' αόριστον. Η ισπανική αντιπροσωπεία εξέφρασε αμφιβολίες ως προς το ζήτημα αυτό.

9. Η Επιτροπή ανέφερε επίσης ότι η σύσκεψη δεν επείχε θέση διαβουλεύσεως με τα κράτη μέλη, η οποία προβλέπεται από το άρθρο 93, παράγραφος 1, της Συνθήκης ΕΟΚ, και ότι μια τέτοια διαβούλευση θα γινόταν μόνον σε περίπτωση που θα κρινόταν σκόπιμη η τροποποίηση του κοινοτικού πλαισίου.

10. Τον Φεβρουάριο του 1993, ο γενικός διευθυντής ανταγωνισμού ανακοίνωσε εγγράφως ότι η Επιτροπή είχε αποφασίσει, τον Δεκέμβριο του 1992, να μην τροποποιήσει το πλαίσιο. Διευκρίνισε, εξάλλου, και πάλι ότι αυτό δεν συνιστούσε νέα παράταση της ισχύος του κοινοτικού πλαισίου,

3 — Βλ. υποσημείωση 2.

4 — Στο γαλλικό και το ισπανικό κείμενο του χωρίου αυτού έχει παραλειφθεί η φράση «(...) στην παρούσα του μορφή».

καθόσον η ισχύς του είχε ήδη παραταθεί επ' αόριστον με την πρώτη ανανέωση.

11. Η εν λόγω απόφαση της Επιτροπής δημοσιεύθηκε και αυτή στην Επίσημη Εφημερίδα [5]. Και με την ανακοίνωση αυτή, η Επιτροπή σημειώνει ότι το πλαίσιο θεσπίστηκε βάσει του άρθρου 93, παράγραφος 1, της Συνθήκης ΕΟΚ. Στη συνέχεια, το κείμενο αναφέρει ρητώς ότι «τον Δεκέμβριο του 1990, η Επιτροπή αποφάσισε να ανανεώσει το πλαίσιο χωρίς να θέσει χρονικό όριο για την εφαρμογή του». Ως αποτέλεσμα της συσκέψεως που πραγματοποιήθηκε για την επανεξέταση του κοινοτικού πλαισίου, κατά την οποία η πλειοψηφία των κρατών μελών εδήλωσε ότι ήταν ικανοποιημένη από αυτό, η Επιτροπή αναφέρει ότι αποφάσισε «να μην τροποποιηθεί το πλαίσιο». Για το μέλλον, προβλέφθηκε ότι το κοινοτικό πλαίσιο «(...) θα παραμείνει εν ισχύι μέχρι την επόμενη επανεξέταση, που θα οργανωθεί από την Επιτροπή».

12. Στις 5 Απριλίου 1993, η Ισπανία άσκησε προσφυγή με την οποία ζητεί από το Δικαστήριο:

1) αφενός, να κρίνει ανυπόστατη ή, εν ανάγκη, να ακυρώσει την απόφαση της Επιτροπής της 23ης Δεκεμβρίου 1992, η οποία κοινοποιήθηκε με έγγραφο του γενικού διευθυντή ανταγωνισμού της 3ης Φεβρουαρίου 1993, περί μη τροποποιήσεως του κοινοτικού πλαισίου για τις κρατικές ενισχύσεις προς την αυτοκινητοβιομηχανία και περί παρατάσεως της ισχύος του μέχρις ότου η Επιτροπή οργανώσει την αναθεώρησή του, και, αφετέρου, να ακυρώσει την παράταση της ισχύος του εν λόγω πλαισίου που πραγματοποιήθηκε με την απόφαση 91/C 81/05 [6], καθόσον απετέλεσε τη βάση για τη λήψη της αποφάσεως της 23ης Δεκεμβρίου 1992 [7].

2) να καταδικάσει την Επιτροπή στα δικαστικά έξοδα.

13. Στις 12 Μαΐου 1993, η Επιτροπή προέβαλε ένσταση απαραδέκτου και ζήτησε από το Δικαστήριο:

1) να κρίνει απαράδεκτη την προσφυγή ακυρώσεως που άσκησε το Βασίλειο της Ισπανίας στην παρούσα υπόθεση,

2) να καταδικάσει το Βασίλειο της Ισπανίας στα δικαστικά έξοδα.

Το Δικαστήριο επιφυλάχθηκε να εξετάσει την ένσταση απαραδέκτου μαζί με την ουσία της υποθέσεως.

5 — 93/C 36/06 (ΕΕ C 36 της 10ης Φεβρουαρίου 1993, σ. 17).

6 — ΕΕ C 81 της 26ης Μαρτίου 1991, σ. 4.

7 — Η παρούσα μετάφραση διαφέρει από εκείνη που δημοσιεύθηκε στην Επίσημη Εφημερίδα (ΕΕ C 139, σ. 11).

Β — Ανάλυση

Ι — *Επί του παραδεκτού*

14. Η καθής υποστηρίζει ότι η προσφυγή είναι απαράδεκτη.

1. *Επί του παραδεκτού της προσφυγής καθόσον αυτή βάλλει κατά της αποφάσεως της Επιτροπής του 1992*

15. Στο μέτρο που η προσφυγή βάλλει κατά την αποφάσεως της Επιτροπής του 1992 περί παρατάσεως της ισχύος του κοινοτικού πλαισίου επ' αόριστον, η καθής υποστηρίζει ότι η απόφαση αυτή είναι καθαρά επιβεβαιωτική προγενέστερης αποφάσεως. Κατά την Επιτροπή, η ισχύς του κοινοτικού πλαισίου είχε ήδη παραταθεί επ' αόριστον με την πρώτη απόφαση ανανεώσεως και, συνεπώς, το πλαίσιο παραμένει σε ισχύ χωρίς να απαιτείται νέα απόφαση εκ μέρους της. Η Επιτροπή θεωρεί ότι η απόφαση του 1992 απλώς επιβεβαιώνει την ήδη ισχύουσα νομική κατάσταση και ότι, στο μέτρο αυτό, πρόκειται για απόφαση η οποία δεν παράγει έννομα αποτελέσματα και δεν μπορεί να προσβληθεί με προσφυγή βάσει του άρθρου 173 της Συνθήκης ΕΟΚ.

16. Όπως έκρινε το Δικαστήριο με την απόφαση Επιτροπή κατά Συμβουλίου [8], προσφυγή ακυρώσεως μπορεί να ασκηθεί καθ' όλων των διατάξεων που θεσπίζονται από τα κοινοτικά όργανα και οι οποίες αποσκοπούν στη δημιουργία εννόμων αποτελεσμάτων. Δεν είναι βέβαιο ότι η απόφαση της Επιτροπής του 1992 πληροί αυτές τις προϋποθέσεις, καθόσον, κατά την επιχειρηματολογία της καθής, μόνον η πρώτη παράταση της ισχύος του κοινοτικού πλαισίου παράγει έννομα αποτελέσματα.

17. Μπορεί επίσης να τεθεί το ερώτημα κατά πόσον το προσφεύγον έχει έννομο συμφέρον. Σε περίπτωση που η απόφαση του 1992 συνιστά πράγματι επιβεβαίωση της πρώτης ανανεώσεως της ισχύος του κοινοτικού πλαισίου, η απόφαση αυτή δεν μεταβάλλει τη νομική κατάσταση του προσφεύγοντος. Συνεπώς, ακόμα και αν η απόφαση του 1992 κηρυχθεί άκυρη, η νομική κατάσταση του προσφεύγοντος δεν πρόκειται να μεταβληθεί.

18. Πρέπει, συνεπώς, να εξεταστεί καταρχάς αν η εν λόγω απόφαση του 1992 παρήγαγε έννομα αποτελέσματα και, ενδεχομένως, ποια ήταν αυτά. Η απάντηση στο ερώτημα αυτό εξαρτάται, αφενός, από τις συνέπειες της πρώτης αποφάσεως περί παρατάσεως της ισχύος του κοινοτικού πλαισίου. Το προσφεύγον επιθυμεί να εξεταστεί το ζήτημα αυτό μαζί με την ουσία της υποθέσεως, θεωρώντας ότι η απόφαση του 1992 παράγει αναμφιβόλως έννομα αποτελέσματα. Κατά το προσφεύγον, η Επιτροπή επέλεξε μεταξύ πλειόνων δυνατοτήτων που είχε στη διάθεσή της και, επομένως, έλαβε απόφαση, η δε απόφαση αυτή παράγει έννομα αποτελέσματα. Ωστόσο, επιβάλλεται να εξεταστεί κατά πόσον είναι ο ισχυρισμός αυτός του προσφεύγοντος βάσιμος. Δεδομένου ότι το

8 — Απόφαση της 31ης Μαρτίου 1971, 22/70, Επιτροπή κατά Συμβουλίου (Συλλογή τόμος 1969-1971, σ. 729, σκέψεις 38 έως 42).

παραδεκτό της προσφυγής εξαρτάται από το αποτέλεσμα αυτής της εξετάσεως, το ζήτημα αυτό δεν μπορεί να συνεξεταστεί με την ουσία της υποθέσεως.

α) Οι συνέπειες της πρώτης ανανεώσεως του κοινοτικού πλαισίου όσον αφορά τα ένομα αποτελέσματα της αποφάσεως

19. Με την επιχειρηματολογία της, η καθής αναφέρεται ουσιαστικά στο γράμμα της πρώτης ανανεώσεως αντιπαραβάλλοντάς το προς την αρχική διατύπωση του κοινοτικού πλαισίου·

Ενώ το αρχικό κείμενο του κοινοτικού πλαισίου ορίζει ρητώς, στο σημείο 2.5, ότι «(...) τα ενδεικνυόμενα μέτρα ισχύουν για περίοδο δύο ετών», η πρώτη ανανέωση, στο πέμπτο εδάφιο, προβλέπει απλώς ότι «η Επιτροπή θα επανεξετάσει το πλαίσιο μετά την πάροδο διετίας». Η λήψη αποφάσεως από την Επιτροπή, με παρέμβαση των κρατών μελών, προβλέπεται μόνο σε περίπτωση που «κριθούν απαραίτητες κάποιες τροποποιήσεις». Η Επιτροπή συνάγει από τα ανωτέρω ότι, αν κατά την εξέταση στη οποία προβαίνει δεν διαπιστώσει την ανάγκη τροποποιήσεως του κοινοτικού πλαισίου, δεν χρειάζεται να ενεργήσει και δεν ενεργεί. Ωστόσο, αυτό έχει λογική μόνον αν το κοινοτικό πλαίσιο μπορεί να εξακολουθήσει να ισχύει έστω και χωρίς μεταγενέστερα μέτρα της Επιτροπής. Στην αντίθετη περίπτωση, η Επιτροπή είναι οπωσδήποτε υποχρεωμένη να ενεργήσει.

20. Αν ληφθεί υπόψη μόνο το γράμμα του πέμπτου εδαφίου της πρώτης ανανεώσεως, ορισμένα στοιχεία συνηγορούν υπέρ της απόψεως ότι η διάρκεια εφαρμογής του κοινοτικού πλαισίου είναι απεριόριστη.

21. Δεν μπορώ, επί του σημείου αυτού, να συμφωνήσω με τον ισχυρισμό του Βασιλείου της Ισπανίας ότι το αρχικό κείμενο του κοινοτικού πλαισίου επιβάλλει στην Επιτροπή την υποχρέωση να ορίσει νέα συγκεκριμένη περίοδο ισχύος του πλαισίου. Το κείμενο δεν παρέχει κανένα στοιχείο που να μπορεί να θεμελιώσει αυτήν την ερμηνεία. Αναφέρει μόνον ότι η Επιτροπή θα επανεξετάσει το πεδίο εφαρμογής του κοινοτικού πλαισίου. Δεν γίνεται λόγος για τον καθορισμό μιας νέας ημερομηνίας λήξεως της ισχύος του πλαισίου μετά την εξέταση αυτή.

22. Το προσφεύγον υποστηρίζει επίσης ότι το κείμενο της πρώτης ανανεώσεως δεν είναι τόσο σαφές όσο διατείνεται η καθής. Το προσφεύγον θεωρεί ότι ειδικότερα η διάρκεια της ισχύος δεν είναι απολύτως σαφής και ότι αυτό συνάγεται επίσης και από το γεγονός ότι πρέπει να ζητηθεί η γνώμη των κρατών μελών προτού επενεχθούν τροποποιήσεις — στις οποίες περιλαμβάνονται, κατά το προσφεύγον, και οι τροποποιήσεις όσον αφορά τη διάρκεια της ισχύος του πλαισίου. Εν πάση περιπτώσει, το προσφεύγον φρονεί ότι είναι απαραίτητο να διατυπώσει η Επιτροπή μια γνώμη σχετικά με την παράταση της ισχύος του πλαισίου και, αν δεν διατυπωθεί τέτοια γνώμη ή δεν ληφθεί απόφαση εκ μέρους της Επιτροπής, το κοινοτικό πλαίσιο δεν εξακολουθεί να ισχύει.

23. Οι αμφιβολίες που εκφράζει το προσφεύγον όσον αφορά τη σαφήνεια του κειμένου της πρώτης ανανεώσεως του κοινοτικού πλαισίου είναι δικαιολογημένες. Το πέμπτο εδάφιο δεν πρέπει να λαμβάνεται υπόψη μεμονωμένα αλλά να εξετάζεται σε συνδυασμό με το προηγούμενο εδάφιο. Στο εδάφιο αυτό αναφέρονται τα εξής:

«Λαμβανομένων υπόψη των ανωτέρω, η Επιτροπή θεωρεί απαραίτητο να ανανεώσει το πλαίσιο για τις κρατικές ενισχύσεις προς την αυτοκινητοβιομηχανία *(στην παρούσα του μορφή* [9]*). Η μόνη τροποποίηση* [10] που αποφάσισε να επιφέρει η Επιτροπή είναι να επεκτείνει στο Βερολίνο (Δυτικό) και την επικράτεια της πρώην Λαϊκής Δημοκρατίας της Γερμανίας την υποχρέωση της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας όσον αφορά την εκ των προτέρων κοινοποίηση σχεδίων [11]».

Αυτό δεν μπορεί να ερμηνευθεί παρά υπό την έννοια ότι τίποτε δεν άλλαξε στο κείμενο του κοινοτικού πλαισίου. Οι κανόνες του πλαισίου παραμένουν σε ισχύ, συμπεριλαμβανομένου εκείνου που ορίζει ότι το πλαίσιο θα ισχύει μόνο για περίοδο δύο ετών, εκτός αν υποτεθεί ότι ο κανόνας αυτός αντικαταστάθηκε από τις διατάξεις του κειμένου της πρώτης ανανεώσεως. Όμως, προς τούτο, θα έπρεπε να υπάρχουν περισσότερες ενδείξεις ως προς την τυχόν τροποποίηση ή κατάργηση του εν λόγω κανόνα.

9 — Η υπογράμμιση με πλάγιους χαρακτήρες είναι δική μου. (Οι λέξεις αυτές δεν υπάρχουν στο γαλλικό και στο ισπανικό κείμενο της πρώτης ανανεώσεως).

10 — Η υπογράμμιση με πλάγιους χαρακτήρες είναι δική μου.

11 — Βλ. υποσημείωση 2.

24. Βεβαίως, από το γράμμα του σημείου 2.5 του αρχικού κοινοτικού πλαισίου προκύπτει ότι το αργότερο δύο έτη μετά την έναρξη της ισχύος του έπρεπε να θεσπιστούν νέοι κανόνες. Ωστόσο, αν οι νέοι κανόνες δεν περιέχουν ρητές ενδείξεις ως προς τη διάρκεια της ισχύος ή ως προς την τυχόν κατάργηση της αρχικής περιόδου των δύο ετών, αλλά αντιθέτως ορίζουν ρητώς ότι το κοινοτικό πλαίσιο διατηρείται σε ισχύ ως έχει και ότι η μόνη τροποποίηση συνίσταται στην επέκταση του κατά τόπον πεδίου εφαρμογής του, το χρονικό όριο της διετίας εξακολουθεί να ισχύει.

25. Είναι πιθανόν τα κράτη μέλη να αποφάσισαν άλλως κατά την πολυμερή σύσκεψη που πραγματοποιήθηκε στο πλαίσιο της προετοιμασίας της ανανεώσεως του πλαισίου. Πάντως, αυτό ουδόλως μεταβάλλει το γεγονός ότι το χρονικό όριο των δύο ετών εξακολουθεί να ισχύει, καθόσον καθοριστική σημασία έχει η αντικειμενική έννοια των όρων της ρυθμίσεως [12].

26. Η καθής υποστηρίζει στη συνέχεια ότι η πρώτη ανανέωση παρέτεινε, παρά ταύτα, επ' αόριστον την ισχύ του κοινοτικού πλαισίου, καθόσον έγινε δεκτή από όλα τα κράτη μέλη — συμπεριλαμβανομένου του Βασιλείου της Ισπανίας. Η καθής ισχυρίζεται ότι το Βασίλειο της Ισπανίας εξακολούθησε επιπλέον, όπως προβλέπει το κοινοτικό πλαίσιο, να κοινοποιεί τις προβλεπόμενες ενισχύσεις και να υποβάλλει την ετήσια έκθεση.

12 — Απόφαση της 24ης Μαρτίου 1993, C-313/90, CIRFS κ.λπ. (Συλλογή 1993, σ. I-1125).

27. Το Βασίλειο της Ισπανίας δεν αμφισβητεί τα ανωτέρω, υποστηρίζει όμως ότι δέχθηκε την πρώτη ανανέωση ως διετή παράταση της ισχύος του πλαισίου και όχι ως παράταση επ' αόριστον. Ισχυρίζεται ότι τα κράτη μέλη δεν μπορούσαν να προβλέψουν μια τροποποίηση τόσο κεφαλαιώδους σημασίας. Θεωρεί ότι αυτό αντιβαίνει στην αρχή της ασφάλειας δικαίου και στην αρχή της προστασίας της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης των κρατών μελών. Εν πάση περιπτώσει, το Βασίλειο της Ισπανίας θεωρεί ότι το γεγονός ότι εξακολούθησε να κοινοποιεί τις προβλεπόμενες ενισχύσεις δεν μπορεί να εκληφθεί ως συναίνεση σε παράταση της ισχύος του πλαισίου για περίοδο μεγαλύτερη των δύο ετών.

28. Επ' αυτού, το Βασίλειο της Ισπανίας επικαλείται τις προτάσεις μου στην υπόθεση CIRFS κ.λπ. [13]. Στην υπόθεση εκείνη, ετίθετο το ερώτημα αν μια ρύθμιση στον τομέα των ενισχύσεων την οποία είχε θεσπίσει η Επιτροπή μπορούσε να περιοριστεί με απόφαση της Επιτροπής. Η εν λόγω απόφαση είχε κοινοποιηθεί σε όλα τα κράτη μέλη και δεν είχε προσβληθεί από κανένα από αυτό. Η σιωπή αυτή στην υπόθεση CIRFS δεν μπορούσε, κατά τη γνώμη μου, να ερμηνευθεί ως συναίνεση, καθόσον τα κράτη μέλη δεν συνειδητοποιούσαν τη σημασία της· μπορούσαν, ως εκ τούτου, να εναντιωθούν στην τροποποίηση της ρυθμίσεως με μονομερή πράξη της Επιτροπής.

29. Στην υπό κρίση περίπτωση, τα κράτη μέλη δεν τήρησαν ακριβώς σιωπή αλλά δέχθηκαν την ανανέωση της ισχύος του κοινοτικού πλαισίου. Ωστόσο, δεν είχαν, συναφώς, συνείδηση της σημασίας που απέδιδε η Επιτροπή στη συμπεριφορά τους. Εφόσον ούτε από το κείμενο της αποφάσεως περί ανανεώσεως ούτε από το έγγραφο της Επιτροπής της 31ης Δεκεμβρίου 1990 προκύπτει ότι η ισχύς του κοινοτικού πλαισίου παρατεινόταν επ' αόριστον, τα κράτη μέλη δεν μπορούσαν να διατυπώσουν παρατηρήσεις επί του σημείου αυτού. Όσον αφορά την παράταση της ισχύος του κοινοτικού πλαισίου επ' αόριστον, τα κράτη μέλη τήρησαν λοιπόν σιωπή. Η σιωπή αυτή μπορεί ακόμα λιγότερο απ' ό,τι στην προμνησθείσα υπόθεση CIRFS να εκληφθεί ως συναίνεση· πράγματι, στην παλαιότερη εκείνη υπόθεση, τα κράτη μέλη δεν είχαν διατυπώσει παρατηρήσεις, μολονότι ήταν εν γνώσει όλων των στοιχείων. Συνεπώς, η συμφωνία που εξέφρασαν τα κράτη μέλη στην υπό κρίση υπόθεση δεν μπορεί να ερμηνευθεί ως συναίνεση για την παράταση sine die της ισχύος του πλαισίου.

30. Πρέπει, επίσης, να εξεταστεί κατά πόσον η Επιτροπή μπορούσε ενδεχομένως να παρατείνει την ισχύ του κοινοτικού πλαισίου επ' αόριστον με μονομερή πράξη. Για να αποφανθούμε επί του ζητήματος αυτού είναι αναγκαίο να εμβαθύνουμε κάπως στην ανάλυση της φύσεως του κοινοτικού πλαισίου.

31. Στο αρχικό κείμενο του κοινοτικού πλαισίου, η Επιτροπή αναφέρει ότι αποφάσισε να θεσπίσει «(...) ένα (κοινοτικό) πλαίσιο (...) με λήψη των ενδεδειγμένων μέτρων βάσει του άρθρου 93, παράγραφος 1, της Συνθήκης ΕΟΚ». Συνεπώς, οι κανόνες του κοινοτικού πλαισίου αποτελούν τα «κατάλληλα μέτρα» στα οποία αναφέρεται το άρθρο 93, παράγραφος 1, της Συνθήκης ΕΟΚ. Σε μια πρώτη φάση, η Επιτροπή

13 — Προτάσεις της 17ης Σεπτεμβρίου 1992 στην υπόθεση C-313/90, CIRFS (Συλλογή 1993, σ. 1148, παράγραφος 130).

απλώς τα προτείνει. Πρέπει να εκλαμβάνονται ως συστάσεις υπό την έννοια του άρθρου 189 της Συνθήκης ΕΟΚ οι οποίες στερούνται οποιασδήποτε δεσμευτικής ισχύος [14]. Τα εν λόγω μέτρα δεν δεσμεύουν τα κράτη μέλη παρά μόνον αν αυτά συναινέσουν στα μέτρα [15].

32. Εξάλλου, η προϋπόθεση της υπάρξεως συναινέσεως εκ μέρους των κρατών μελών ουδόλως αμφισβητείται από τους διαδίκους. Η ίδια η Επιτροπή ανέφερε επανειλημμένως ότι το κοινοτικό πλαίσιο τέθηκε σε ισχύ μόνον αφού συνήνεσαν τα κράτη μέλη.

33. Δεν μπορεί να ισχύσει διαφορετικός κανόνας όσον αφορά την πρώτη ανανέωση, καθόσον αποτέλεσμα της ανανεώσεως αυτής ήταν να καταστεί το κοινοτικό πλαίσιο εκ νέου εφαρμοστέο επί ορισμένο χρονικό διάστημα (δύο έτη, όπως ανέφερα προηγουμένως). Όσον αφορά τη διάρκεια της ισχύος του, οι κανόνες της πρώτης ανανεώσεως του κοινοτικού πλαισίου δεν διαφέρουν σε τίποτε από τους αρχικούς κανόνες. Αυτός, εξάλλου, ήταν και ο επιδιωχθείς σκοπός, δεδομένου ότι από το κείμενο της πρώτης ανανεώσεως προκύπτει ότι το κοινοτικό πλαίσιο ανανεώθηκε ως είχε. Συνεπώς, η πρώτη ανανέωση έπρεπε να γίνει και αυτή δεκτή από τα κράτη μέλη προκειμένου να καταστεί δεσμευτική. Προς υποστήριξη αυτής της απόψεως, μπορεί να αναφερθεί επίσης ότι το κείμενο της πρώτης ανανεώσεως παραπέμπει και αυτό στο άρθρο 93, παράγραφος 1, της Συνθήκης ΕΟΚ, σύμφωνα με το οποίο τα κράτη μέλη πρέπει να συναινέσουν στα μέτρα που προτείνει η Επιτροπή. Κατά τα λοιπά, το τέταρτο εδάφιο αναφέρει ρητώς ότι η Επιτροπή «θεωρεί» απαραίτητο να ανανεώσει το κοινοτικό πλαίσιο. Αυτό αντιστοιχεί προδήλως σε πρόταση και όχι σε διάταξη με την οποία αποφασίζεται η ανανέωση. Συνεπώς, όπως και η αρχική απόφαση, η πρώτη ανανέωση του κοινοτικού πλαισίου δεν μπορούσε να καταστεί δεσμευτική παρά μόνο με τη συναίνεση των κρατών μελών. Η Επιτροπή, μόνη της, δεν μπορούσε ούτε είχε την πρόθεση να θεσπίσει δεσμευτικό μέτρο.

34. Είναι, συνεπώς, δεδομένο ότι με την πρώτη ανανέωση παρατάθηκε η ισχύς του κοινοτικού πλαισίου μόνο για μία διετία. Ως εκ τούτου, η δεύτερη ανανέωση δεν μπορούσε — αντίθετα προς ό,τι υποστηρίζει η καθής — να αποτελεί απλώς επιβεβαίωση της πρώτης, της οποίας η ισχύς έληγε όντως στο τέλος της διετίας. Επομένως, η δεύτερη ανανέωση μπορούσε κάλλιστα να αποβλέπει στην παραγωγή εννόμων αποτελεσμάτων, καθόσον αναφέρει ότι το κοινοτικό πλαίσιο παραμένει σε ισχύ μέχρι την επόμενη επανεξέταση, πράγμα το οποίο δεν αντιστοιχεί στην τότε ισχύουσα νομική κατάσταση όπως αυτή περιγράφηκε ανωτέρω.

β) Έννομα αποτελέσματα της αποφάσεως του 1992 λόγω του τεκμηρίου νομιμότητας που ισχύει υπέρ των κοινοτικών πράξεων

35. Κατά την άποψη του προσφεύγοντος, η Επιτροπή, με την απόφαση του 1992, παρέ-

14 — Von Wallenberg, στο Grabitz/Hilf: *Kommentar zur Europäischen Union*, Τόμος 1 (Σεπτέμβριος 1994), άρθρο 93, υποσημείωση 8.

15 — Βλ. επίσης τις προτάσεις μου στην προμνησθείσα υπόθεση CIRFS κ.λπ. (υποσημείωση 13), παράγραφος 30.

τεινε επ' αόριστον την ισχύ του κοινοτικού πλαισίου με μονομερή πράξη — τουτέστιν κατά τρόπο αντικανονικό. Δύσκολα μπορεί να αποδοθεί μια τέτοια σημασία στην απόφαση αν ληφθεί υπόψη αυτό που πράγματι επεδίωκε η Επιτροπή θεσπίζοντας την πράξη αυτή. Δεν είχε συγκεκριμένα την πρόθεση να θεσπίσει μια δεσμευτική πράξη, καθόσον, κατ' αυτήν, το κοινοτικό πλαίσιο ίσχυε με απεριόριστη διάρκεια ήδη από τον χρόνο της πρώτης ανανεώσεως. Με την απόφασή της, επιθυμούσε απλώς να επιβεβαιώσει αυτήν την ήδη υφισταμένη νομική κατάσταση. Ένα τέτοιο αποτέλεσμα μπορεί να επιτευχθεί με την έκδοση αποφάσεως δηλωτικού χαρακτήρα, η οποία να επιβεβαιώνει εκ νέου τον δεσμευτικό χαρακτήρα της υφισταμένης νομικής καταστάσεως, χωρίς ωστόσο να επιφέρει η ίδια κάποια τροποποίηση της νομικής αυτής καταστάσεως [16].

36. Για λόγους ασφάλειας δικαίου και προστασίας της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης, η αξιολόγηση μιας νομικής πράξεως δεν μπορεί να βασιστεί στις προθέσεις των μελών του εμπλεκομένου οργάνου κατά τον χρόνο της θεσπίσεώς της. Το καθοριστικό κριτήριο είναι το αν υφίσταται πρόθεση δυνάμενη να εξακριβωθεί αντικειμενικώς [17].

37. Θα πρέπει, συνεπώς, να εξεταστεί προς το παρόν κατά πόσον, αντικειμενικώς εξεταζόμενη, η δεύτερη ανανέωση του κοινοτικού πλαισίου, όπως αυτή δημοσιεύθηκε στην Επίσημη Εφημερίδα, υποδηλώνει βούληση της Επιτροπής να προσδώσει στο κοινοτικό πλαίσιο ισχύ απεριόριστης διάρκειας. Το πρώτο εδάφιο αναφέρει ότι το κοινοτικό πλαίσιο είχε ήδη αποκτήσει ισχύ απεριόριστης διάρκειας από την πρώτη ανανέωση. Από αυτό μπορεί να συναχθεί το συμπέρασμα ότι η δεύτερη απόφαση όντως δεν αποβλέπει στην παράταση της ισχύος του κοινοτικού πλαισίου, καθόσον αυτό θα ήταν περιττό. Η Επιτροπή, δηλώνοντας, στο τέλος της αποφάσεως, ότι αποφάσισε να μην τροποποιήσει το κοινοτικό πλαίσιο, εκφράζει συγχρόνως την πρόθεσή της να διατηρήσει το κοινοτικό πλαίσιο σε ισχύ χωρίς τροποποιήσεις. Ασφαλώς, η Επιτροπή θεωρεί ότι η δήλωση αυτή δεν παράγει έννομα αποτελέσματα, εν πάση, όμως, περιπτώσει δημιουργεί την εντύπωση ότι το κοινοτικό πλαίσιο εξακολουθεί να ισχύει. Από κανένα στοιχείο δεν συνάγεται ότι η Επιτροπή επλανάτο όταν ανέφερε ότι το κοινοτικό πλαίσιο είχε ήδη αποκτήσει ισχύ απεριόριστης διάρκειας ήδη από την πρώτη ανανέωση. Δεδομένου ότι οι πράξεις των κοινοτικών οργάνων απολαύουν, καταρχήν, του τεκμηρίου της νομιμότητας, οι πράξεις αυτές παράγουν έννομα αποτελέσματα ακόμη και αν πάσχουν πλημμέλειες [18]. Εν προκειμένω, αυτό σημαίνει ότι τα κράτη μέλη εξακολουθούν να υποχρεούνται να κοινοποιούν εκ των προτέρων στην Επιτροπή τις ενισχύσεις που σκοπεύουν να χορηγήσουν και να υποβάλλουν ετήσια έκθεση για όλες τις χορηγηθείσες ενισχύσεις. Η νομική πράξη της Επιτροπής που εξετάζεται εν προκειμένω παράγει, συνεπώς, τα ίδια έννομα αποτελέσματα με μια ρητή ανανέωση του κοινοτικού πλαισίου επ' αόριστον. Συνεπώς, στο πλαίσιο της προσφυγής ακυρώσεως, πρέπει να αντιμετωπιστεί ως απόφαση περί ανανεώσεως της ισχύος, καθόσον, για λόγους ασφάλειας δικαίου και προστασίας της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης, τα κράτη μέλη πρέπει να διαθέτουν τη

16 — Grabitz, στο Grabitz, όπ.π., άρθρο 189, υποσημείωση 65.

17 — Βλ. υποσημείωση 16.

18 — Απόφαση της 15ης Ιουνίου 1994, C-137/92 P, Επιτροπή κατά BASF κ.λπ. (Συλλογή 1994, σ. 2555, 2629, συγκεκριμένα σ. 2646, σκέψη 48).

δυνατότητα να εναντιώνονται σε νομικές πράξεις της Επιτροπής των οποίων το περιεχόμενο είναι αντίθετο προς την πράγματι ισχύουσα νομική κατάσταση.

38. Η Επιτροπή δεν αμφισβητεί, εξάλλου, ρητώς το ότι η επίδικη νομική πράξη μπορεί να θεωρηθεί ως εκ μέρους της εκδοθείσα απόφαση περί παρατάσεως της ισχύος. Κατ' αυτήν, τα κράτη μέλη όφειλαν, ωστόσο, να συναινέσουν στην ανανέωση.

39. Όπως κατέδειξα προηγουμένως, η περί ανανεώσεως απόφαση του Δεκεμβρίου του 1992 μπορεί να προσβληθεί με προσφυγή ακυρώσεως βάσει του άρθρου 173 της Συνθήκης ΕΟΚ.

γ) Το αίτημα περί αναγνωρίσεως του ανυποστάτου της αποφάσεως

40. Το προσφεύγον υποστηρίζει ότι η απόφαση της Επιτροπής πρέπει να θεωρηθεί ανυπόστατη. Αυτό προϋποθέτει ότι πρόκειται για νομική πράξη η οποία πάσχει ιδιαιτέρως σοβαρά και πρόδηλα ελαττώματα. Μια τέτοια πράξη δεν μπορεί να γίνει ανεκτή στην κοινοτική έννομη τάξη, ούτε μπορεί να παραγάγει έννομα αποτελέσματα — έστω και προσωρινά [19]. Στην περίπτωση αυτή, επιτρέπεται να χαρακτηριστεί η εν λόγω νομική πράξη ως ανυπόστατη. Μπορεί να γίνει επίκληση του ανυποστάτου και στο πλαίσιο προσφυγής [20]. Αυτό ακριβώς έπραξε το Βασίλειο της Ισπανίας ζητώντας να κηρυχθεί η πράξη ανυπόστατη ή, εν ανάγκη, άκυρη.

41. Η σοβαρή και πρόδηλη πλημμέλεια περί της οποίας πρόκειται πρέπει να γίνεται αντιληπτή κατά την ανάγνωση της επίμαχης νομικής πράξεως [21]. Μια τέτοια πλημμέλεια δεν είναι εμφανής στην περίπτωση της αποφάσεως του Δεκεμβρίου του 1992 που μας αφορά εν προκειμένω. Το κείμενο της αποφάσεως δεν περιέχει στοιχεία ικανά να δημιουργήσουν την εντύπωση ότι η πρώτη ανανέωση δεν παρέτεινε την ισχύ του κοινοτικού πλαισίου επ' αόριστον. Συνεπώς, η επίδικη απόφαση δεν πάσχει σοβαρά και προφανή ελαττώματα και, ως εκ τούτου, δεν είναι ανυπόστατη. Το ανυπόστατο των νομικών πράξεων πρέπει να αναγνωρίζεται σε όλως εξαιρετικές περιπτώσεις.

δ) Έννομα αποτελέσματα της αποφάσεως λόγω της επιλογής μεταξύ πλειόνων δυνατοτήτων

42. Τέλος, πρέπει ακόμα να εξεταστεί κατά πόσον, όπως ισχυρίζεται το προσφεύγον, η απόφαση του 1992 παράγει, εν πάση περιπτώσει, έννομα αποτελέσματα, καθόσον

19 — Προμνησθείσα απόφαση Επιτροπή κατά BASF κ.λπ. (όπ.π., σκέψη 49).

20 — Απόφαση της 26ης Φεβρουαρίου 1987, 15/85, Consorzio Cooperative d'Abruzzo (Συλλογή 1987, σ. 1005, σκέψη 10).

21 — Προμνησθείσα απόφαση Consorzio Cooperative d'Abruzzo κατά Επιτροπής (υποσημείωση 20), σκέψεις 10 επ.

ενέχει επιλογή μεταξύ πλειόνων μέτρων τα οποία μπορούσε να λάβει η Επιτροπή. Το προσφεύγον διευκρινίζει ότι το εν λόγω όργανο είχε τη δυνατότητα να καταργήσει το κοινοτικό πλαίσιο, να το τροποποιήσει, να το ανανεώσει επ' αόριστον ή να ορίσει νέα περίοδο ισχύος. Συνεπώς, έστω και αποφασίζοντας να διατηρήσει σε ισχύ το κοινοτικό πλαίσιο χωρίς να το τροποποιήσει, η Επιτροπή προέβη, κατά το προσφεύγον, σε επιλογή μεταξύ πλειόνων λύσεων και, ως εκ τούτου, έλαβε ένα μέτρο το οποίο παράγει έννομα αποτελέσματα [22].

43. Στην υπό κρίση περίπτωση, η Επιτροπή δεν είχε πραγματικά δυνατότητα επιλογής μεταξύ πλειόνων λύσεων. Σε μια πρώτη φάση, είχε αποκλειστικά και μόνο το καθήκον να εξετάσει μήπως ήταν αναγκαία η τροποποίηση του κοινοτικού πλαισίου. Έχει την υποχρέωση να ανακοινώσει το αποτέλεσμα αυτού του ελέγχου. Ωστόσο, ακριβώς αυτή η ανακοίνωση δεν προορίζεται να παραγάγει έννομα αποτελέσματα. Τέτοια αποτελέσματα παράγονται μόνον σε περίπτωση που όντως αποφασίζεται η τροποποίηση του κοινοτικού πλαισίου. Παραδείγματος χάριν, αν η Επιτροπή, περατώνοντας την εξέτασή της, είχε καταλήξει στο συμπέρασμα ότι ήταν αναγκαία η τροποποίηση του κοινοτικού πλαισίου και αν είχε ανακοινώσει αυτό το συμπέρασμα, δεν θα υπήρχε ακόμα μεταβολή της νομικής καταστάσεως. Ακόμα και μια ανακοίνωση της Επιτροπής αναφέρουσα ότι το εν λόγω όργανο αποφάσισε να τροποποιήσει το κοινοτικό πλαίσιο δεν επιφέρει ακόμα μεταβολή της νομικής καταστάσεως, δεδομένου ότι δεν έχει ακόμα ανακοινωθεί ο τρόπος με τον οποίο η Επιτροπή προτίθεται να τροποποιήσει το κοινοτικό πλαίσιο. Σύμφωνα με τους κανόνες της πρώτης ανανεώσεως, η Επιτροπή θα ήταν προς τούτο υποχρεωμένη να αρχίσει διαβουλεύσεις με τα κράτη μέλη. Συνεπώς, δεν μπορεί να υιοθετήσω την άποψη του προσφεύγοντος ότι η απόφαση του Δεκεμβρίου του 1992 παράγει, εν πάση περιπτώσει, έννομα αποτελέσματα στο μέτρο που συνιστά επιλογή μεταξύ πλειόνων δυνατών λύσεων.

44. Πάντως, εφόσον η απόφαση παράγει — όπως κατέδειξα προηγουμένως — έννομα αποτελέσματα λόγω του τεκμηρίου του εγκύρου των νομικών πράξεων των κοινοτικών οργάνων, μπορεί να προσβληθεί βάσει του άρθρου 173 της Συνθήκης ΕΟΚ. Συνεπώς, η προσφυγή είναι παραδεκτή καθόσον το προσφεύγον ζητεί να κηρυχθεί άκυρη η απόφαση της Επιτροπής του 1992.

2. *Επί του παραδεκτού της προσφυγής καθόσον αυτή βάλλει κατά της πρώτης ανανεώσεως της ισχύος του κοινοτικού πλαισίου*

45. Η Επιτροπή υποστηρίζει ότι η προσφυγή είναι απαράδεκτη και για τον λόγο ότι βάλλει κατά της πρώτης αποφάσεως περί ανανεώσεως, δεδομένου ότι η προθεσμία ασκήσεως της προσφυγής, που προβλέπεται από το άρθρο 173, πέμπτο εδάφιο, της Συνθήκης ΕΟΚ, έχει εκπνεύσει.

22 — Απόφαση της 30ής Ιουνίου 1992, C-312/90, Ισπανία κατά Επιτροπής (Συλλογή 1992, σ. I-4117).

α) Άρθρο 134 της Συνθήκης ΕΟΚ

46. Το προσφεύγον ισχυρίζεται ότι μπορεί παραδεκτώς να προσβάλει την πρώτη ανανέωση, έστω και μετά την παρέλευση της προθεσμίας ασκήσεως της προσφυγής. Υποστηρίζει ότι, καθώς η υπό κρίση διαφορά αφορά το κύρος της πρώτης ανανεώσεως, μπορεί να γίνει επίκληση της ακυρότητας της πρώτης αυτής ανανεώσεως βάσει του άρθρου 184.

47. Το άρθρο 184, αυτό καθαυτό, προβλέπει αυτή τη δυνατότητα επικλήσεως του ακύρου μόνον όσον αφορά τους κανονισμούς. Σκοπός του άρθρου αυτού είναι να παράσχει στον διοικούμενο, ο οποίος δεν νομιμοποιείται να ασκεί ένδικη προσφυγή κατά των κανονισμών βάσει του άρθρου 173, προστασία κατά της εφαρμογής παρανόμων κανονισμών [23]. Το άρθρο 184 καθιστά δυνατή την προσβολή όχι μόνον των κανονισμών, αλλά και των νομικών πράξεων των κοινοτικών οργάνων οι οποίες παράγουν αποτελέσματα ανάλογα των αποτελεσμάτων των κανονισμών [24]. Καθώς το άρθρο 184 δεν μπορεί σε καμία περίπτωση να χρησιμεύσει προς καταστρατήγηση της προθεσμίας ασκήσεως της προσφυγής του άρθρου 173, προσφέρει στον διοικούμενο απλώς ένα μέσο αντιδράσεως κατά των νομικών πράξεων τις οποίες αυτός δεν θα μπορούσε να προσβάλει βάσει του άρθρου 173.

48. Αυτό, όμως, δεν συμβαίνει στην υπό κρίση περίπτωση, καθόσον το προσφεύγον είχε τη δυνατότητα να προσβάλει την πρώτη ανανέωση του κοινοτικού πλαισίου.

49. Το προσφεύγον έπρεπε μάλιστα να συναινέσει στην πρώτη αυτή ανανέωση και, αρνούμενο να παράσχει τη συγκατάθεσή του προς τούτο, είχε τη δυνατότητα να εμποδίσει την απόφαση να καταστεί δεσμευτική. Συνεπώς, δεν υφίσταται καμία ανάγκη να παρασχεθεί στο προσφεύγον δυνατότητα προσβολής της πρώτης ανανεώσεως μετά την εκπνοή της προθεσμίας ασκήσεως προσφυγής [25]. Ως εκ τούτου, καθόσον βάλλει κατά την πρώτης αποφάσεως περί ανανεώσεως, η προσφυγή είναι απαράδεκτη λόγω παρελεύσεως της προθεσμίας ασκήσεώς της.

β) Επί του ανυποστάτου της αποφάσεως

50. Πέραν των ανωτέρω, το προσφεύγον επικαλείται, και στην περίπτωση αυτή, το ανυπόστατο της νομικής πράξεως. Ωστόσο, εφόσον η πρώτη απόφαση περί ανανεώσεως δεν εμφανίζει ούτε αυτή σοβαρά και πρόδηλα ελαττώματα, ο ισχυρισμός περί του ανυποστάτου της αποφάσεως δεν μπορεί να γίνει δεκτός.

γ) Παρατηρήσεις επί του πρώτου σκέλους των αιτημάτων

51. Για να τελειώσω, θα πρέπει ακόμα να εξετάσω το επιχείρημα του προσφεύγοντος

23 — Απόφαση της 14ης Δεκεμβρίου 1962, συνεκδικασθείσες υποθέσεις 31/62 και 33/62, Wöhrmann κατά Επιτροπής (Συλλογή τόμος 1954-1964, σ. 849, συγκεκριμένα σ. 854).

24 — Grabitz, στο Grabitz, όπ.π., άρθρο 184, υποσημείωση 15.

25 — Grabitz, στο Grabitz, όπ.π., άρθρο 184, υποσημείωση 15 επ.

ότι δεν προτίθεται να προσβάλει την πρώτη ανανέωση παρά μόνον αν η ανανέωση αυτή παρέχει στην Επιτροπή την εξουσία να παρατείνει την ισχύ του κοινοτικού πλαισίου επ' αόριστον με μονομερή πράξη. Ωστόσο, δεν είναι ακριβώς αυτό εκείνο το οποίο προκύπτει από το πρώτο σκέλος των αιτημάτων του προσφεύγοντος, το κείμενο του οποίου αναφέρει απλώς ότι το προσφεύγον βάλλει κατά της πρώτης ανανεώσεως στο μέτρο που αυτή αποτελεί τη βάση της αποφάσεως του 1992. Όμως, η πρώτη ανανέωση αποτελεί τη βάση της αποφάσεως του 1992. Συνεπώς, από το πρώτο σκέλος των αιτημάτων δεν προκύπτει ότι η απόφαση του 1990 προσβάλλεται μόνον υπό ορισμένες προϋποθέσεις.

52. Καταλήγοντας, λοιπόν, την εξέταση επί του παραδεκτού, μπορώ να υποστηρίξω ότι η προσφυγή του Βασιλείου της Ισπανίας είναι απαράδεκτη καθόσον ζητείται να κηρυχθεί ανυπόστατη η απόφαση της Επιτροπής του Δεκεμβρίου 1992 και καθόσον η προσφυγή βάλλει κατά της πρώτης ανανεώσεως του κοινοτικού πλαισίου. Η προσφυγή είναι παραδεκτή μόνον καθόσον αποβλέπει στην ακύρωση της αποφάσεως της Επιτροπής του 1992.

II — *Επί της ουσίας*

53. Η εξέταση της ουσίας θα περιοριστεί στην εξέταση της προσφυγής καθόσον αυτή βάλλει κατά της αποφάσεως του 1992 και επιδιώκει την ακύρωσή της.

54. Όπως ήδη ελέχθη στο πλαίσιο της εξετάσεως του παραδεκτού, η απόφαση του Δεκεμβρίου του 1992 πρέπει να θεωρείται ως επ' αόριστον παράταση της ισχύος του κοινοτικού πλαισίου. Η αρμοδιότητα της Επιτροπής για τη λήψη μιας τέτοιας αποφάσεως με μονομερή πράξη φαίνεται αμφίβολη. Εν πάση περιπτώσει, τα κράτη μέλη δεν έδωσαν τη συγκατάθεσή τους. Εξάλλου, εφόσον η απόφαση δεν αποτελούσε παρά επιβεβαίωση της πρώτης ανανεώσεως, δεν προβλεπόταν επικύρωση εκ μέρους των κρατών μελών. Επομένως, αυτή η ανανέωση είναι ισχυρή μόνον αν η Επιτροπή είχε τη δυνατότητα να την αποφασίσει χωρίς τη συναίνεση των κρατών μελών. Η νομική μορφή που προσήκει σε ένα τέτοιο μέτρο είναι η μορφή της αποφάσεως του άρθρου 155 της Συνθήκης ΕΟΚ.

1. *Έλλειψη αρμοδιότητας της Επιτροπής*

55. Το προσφεύγον υποστηρίζει ότι η Επιτροπή δεν έχει εξουσία να παρατείνει επ' αόριστον την ισχύ του κοινοτικού πλαισίου με μονομερή απόφαση. Συνεπώς, προβάλλει έναν από τους λόγους ακυρώσεως που προβλέπονται στο άρθρο 173 της Συνθήκης ΕΟΚ.

56. Όπως ήδη ανέφερα στο πλαίσιο της εξετάσεως επί του παραδεκτού, η συναίνεση των κρατών μελών ήταν απαραίτητη τόσο για τη θέσπιση του κοινοτικού πλαισίου όσο και για την πρώτη ανανέωσή του. Συναφώς, πρέπει και πάλι να υπογραμμιστεί ότι η

αρχική διατύπωση του κοινοτικού πλαισίου μνημονεύει ρητώς το άρθρο 93, παράγραφος 1, της Συνθήκης ΕΟΚ και ότι από το κείμενο της πρώτης ανανεώσεως προκύπτει αναμφιβόλως ότι η Επιτροπή είχε την πρόθεση να υποβάλει απλώς πρόταση η οποία έπρεπε να γίνει δεκτή από τα κράτη μέλη. Πρέπει, τώρα, να εξεταστεί κατά πόσον αυτό ισχύει και για την απόφαση του 1992.

57. Εν πάση περιπτώσει, το κείμενο της πράξεως δεν εμποδίζει τον χαρακτηρισμό της ως αποφάσεως υπό την έννοια του άρθρου 155 της Συνθήκης ΕΟΚ. Στο τελευταίο εδάφιο, η Επιτροπή αναφέρει ότι «αποφάσισε» να μην επιφέρει τροποποιήσεις. Δεν γίνεται πλέον λόγος για συναίνεση των κρατών μελών ή διαβούλευση με αυτά πριν από την απόφαση. Βάση της νομικής αυτής πράξεως αποτελεί η πρώτη ανανέωση του κοινοτικού πλαισίου. Η ανανέωση αυτή προβλέπει ότι, σε μια πρώτη φάση, η Επιτροπή επανεξετάζει το κοινοτικό πλαίσιο. Αν δεν είναι αναγκαίο να επενεχθούν τροποποιήσεις, δεν είναι απαραίτητη και η συναίνεση των κρατών μελών. Η Επιτροπή είναι αυτή που εξετάζει το αν υφίσταται ανάγκη τροποποιήσεως του πλαισίου. Αν η Επιτροπή είναι της γνώμης ότι πρέπει να γίνουν τροποποιήσεις, προβλέπεται ότι διαβουλεύεται με τα κράτη μέλη προτού λάβει απόφαση. Πέραν των ανωτέρω, η Επιτροπή μπορεί να αποφασίσει ότι δεν θα γίνει καμία τροποποίηση. Ωστόσο, η απόφαση του 1992 υπερβαίνει κατά πολύ τα πλαίσια αυτά. Η απόφαση παρέτεινε την ισχύ του κοινοτικού πλαισίου επ' αόριστον. Εύλογο είναι το ερώτημα κατά πόσον η Επιτροπή είχε την εξουσία να λάβει μια τόσο μακροπρόθεσμη απόφαση. Για να διευκρινιστεί το ζήτημα αυτό, θα πρέπει να γίνει αναδρομή στη διατύπωση που χρησιμοποιήθηκε στην απόφαση για την πρώτη ανανέωση του κοινοτικού πλαισίου, η οποία έγινε δεκτή από τα κράτη μέλη και, συνεπώς, και από το Βασίλειο της Ισπανίας. Η απόφαση αυτή αναφέρει τα εξής:

«Εάν κριθούν απαραίτητες κάποιες τροποποιήσεις (...), η Επιτροπή θα αποφασίσει σχετικά μετά από διαβούλευση με τα κράτη μέλη».

58. Ο όρος «τροποποιήσεις» πρέπει να νοηθεί ως καλύπτων και τις τροποποιήσεις που αφορούν τα διαχρονικά αποτελέσματα και, κατά μείζονα λόγο, την παράταση επ' αόριστον της ισχύος του κοινοτικού πλαισίου το οποίο αρχικώς ήταν περιορισμένης χρονικής ισχύος.

59. Η Επιτροπή προβάλλει την άποψη ότι εξουσιοδοτήθηκε ενδεχομένως να λαμβάνει αποφάσεις σχετικά με τη διάρκεια της ισχύος του κοινοτικού πλαισίου, οι αποφάσεις όμως αυτές δεν παράγουν αποτελέσματα παρά μόνον εφόσον συναινέσουν προς τούτο τα κράτη μέλη.

60. Τίθεται το ερώτημα σε ποια κατηγορία πρέπει να καταταγεί η διαβούλευση με τα κράτη μέλη που προβλέπει το κείμενο αυτό: πρέπει να θεωρηθεί ως απλή αίτηση προηγουμένης γνώμης ή ως απαίτηση προηγουμένης συναινέσεως.

61. Η διατύπωση του κειμένου δεν είναι απολύτως σαφής. Προβλέπεται διαβούλευση με τα κράτη μέλη. Αυτό μπορεί να σημαίνει ότι τους παρέχεται απλώς η δυνατότητα να διατυπώσουν τη γνώμη τους. Ωστόσο, βρισκόμαστε μπροστά σε ένα κοινοτικό πλαίσιο το οποίο βασίζεται στο άρθρο 93, παράγραφος 1, της Συνθήκης ΕΟΚ. Αυτό μπορεί να οδηγήσει στο συμπέρασμα ότι όλα τα μέτρα που έχουν σχέση με το κοινοτικό πλαίσιο απαιτούν τη συναίνεση των κρατών μελών. Ο συγκεκριμένος τρόπος ενεργείας δεν μεταβάλλεται ούτε αυτός σε σχέση προς το αρχικό κείμενο. Η Επιτροπή είναι εκείνη που εξετάζει το κοινοτικό πλαίσιο. Αν είναι της γνώμης ότι είναι αναγκαία κάποια τροποποίηση, διαβουλεύεται με τα κράτη μέλη. Και εδώ, πρέπει πρώτα να προτείνει η Επιτροπή ορισμένη τροποποίηση. Η διαδικασία αυτή δεν διαφέρει από τη διαδικασία που προβλεπόταν στην αρχική διατύπωση του κοινοτικού πλαισίου. Ούτε εκεί γινόταν λόγος για συναίνεση των κρατών μελών, η οποία ωστόσο ήταν απαραίτητη. Προ παντός, θα πρέπει να τονιστεί ότι οι διάδικοι συμφωνούν ως προς το ότι απαιτείται συναίνεση των κρατών μελών. Από όλα τα ανωτέρω συνάγεται αναγκαστικά ότι η απόφαση του 1992 δεν μπορούσε να καταστεί δεσμευτική παρά μόνο με τη συναίνεση των κρατών μελών.

62. Η συναίνεση αυτή θα μπορούσε, ασφαλώς, να είχε παρασχεθεί στο πλαίσιο της προκαταρκτικής συνεδριάσεως των κρατών μελών. Δεν μπορούμε, ωστόσο, να στηριχθούμε στην υπόθεση αυτή, δεδομένου ότι αμφότεροι οι διάδικοι υποστηρίζουν ότι ήταν απαραίτητο να συναινέσουν τα κράτη μέλη σε μεταγενέστερο χρόνο. Είναι, συνεπώς, βέβαιο ότι καμία από τις δηλώσεις που έγιναν στο πλαίσιο της προκαταρκτικής συνεδριάσεως δεν είχε ως σκοπό την παροχή συναινέσεως στην παράταση της ισχύος του κοινοτικού πλαισίου ούτε μπορεί να θεωρηθεί ότι είχε αυτό το αποτέλεσμα. Επιπλέον, ήδη από τη συνεδρίαση αυτή, το Βασίλειο της Ισπανίας είχε εκφράσει αμφιβολίες σχετικά με τη διατήρηση του κοινοτικού πλαισίου σε ισχύ. Όπως ήδη ανέφερα εξετάζοντας το ζήτημα του παραδεκτού, η Επιτροπή έπρεπε, και στο πλαίσιο αυτής της προκαταρκτικής συνεδριάσεως, να επισημάνει στα κράτη μέλη ότι το κοινοτικό πλαίσιο θα ανανεωνόταν επ' αόριστον.

63. Από τα ανωτέρω συνάγεται ότι δεν υφίσταται συναίνεση των κρατών μελών. Κατά συνέπεια, η Επιτροπή δεν μπορούσε να προβεί σ' αυτήν την ανανέωση sine die.

2. *Παράβαση ουσιώδους τύπου*

α) Άρθρο 93, παράγραφος 1, της Συνθήκης ΕΟΚ

64. Ως εκ τούτου — όπως υποστηρίζει το προσφεύγον — δεν τηρήθηκε ούτε η διαδικασία του άρθρου 93, παράγραφος 1, της Συνθήκης ΕΟΚ, καίτοι η τήρησή της ήταν υποχρεωτική. Ωστόσο, αντίθετα προς ό,τι υποστηρίζει το Βασίλειο της Ισπανίας, αυτό δεν καθιστά την πράξη ανυπόστατη. Όπως ήδη ελέχθη όσον αφορά το παραδεκτό, η επίδικη πράξη δεν πάσχει από πρόδηλα και

ιδιαίτερα σοβαρά ελαττώματα. Συντρέχει, πάντως, ένας άλλος προβλεπόμενος από το άρθρο 173 λόγος ακυρώσεως, ήτοι η παράβαση ουσιώδους τύπου.

β) Άρθρο 190 της Συνθήκης ΕΟΚ

65. Το προσφεύγον επικαλείται, εξάλλου, παράβαση του άρθρου 190. Θεωρεί ότι δεν αναφέρεται η βάση της αποφάσεως του Δεκεμβρίου 1992. Η απόφαση, αυτή καθαυτή, μνημονεύει ως νομικές βάσεις το άρθρο 93, παράγραφος 1, της Συνθήκης ΕΟΚ και την πρώτη ανανέωση του κοινοτικού πλαισίου. Κατά το προσφεύγον, το άρθρο 93, παράγραφος 1, της Συνθήκης ΕΟΚ δεν μπορεί να αποτελέσει τη νομική βάση, καθόσον δεν πληρούνται οι προϋποθέσεις του άρθρου αυτού.

66. Ωστόσο, αυτό που έχει σημασία είναι να αναφέρει η απόφαση κάποια βάση, πράγμα το οποίο συμβαίνει εν προκειμένω. Συνεπώς, είναι «αιτιολογημένη» [26] και τηρεί την προϋπόθεση του άρθρου 190 όσον αφορά την μνημόνευση της νομικής βάσεως. Το γεγονός ότι η Επιτροπή στηρίζεται ενδεχομένως σε πεπλανημένες από νομικής απόψεως σκέψεις ουδόλως ενδιαφέρει εν προκειμένω [27].

26 — Άρθρο 190 της Συνθήκης ΕΟΚ.

27 — Grabitz, στο Grabitz, όπ.π., άρθρο 190, υποσημείωση 6· απόφαση της 20ής Μαρτίου 1957, 2/56, Geitling (Συλλογή τόμος 1954-1964, σ. 119, συγκεκριμένα σ. 126).

67. Το προσφεύγον υποστηρίζει επίσης ότι το άρθρο 190 της Συνθήκης ΕΟΚ δεν τηρήθηκε καθόσον η απόφαση της Επιτροπής δεν είναι *επαρκώς αιτιολογημένη*.

68. Η Επιτροπή υποστηρίζει ότι η αιτιολόγηση δεν ήταν απαραίτητη, δεδομένου ότι πρόκειται για νομική πράξη η οποία δεν παρήγε δεσμευτικά αποτελέσματα και απαιτούσε τη συναίνεση των κρατών μελών. Η καθής προσθέτει, ωστόσο, ότι το έγγραφο με το οποίο το Βασίλειο της Ισπανίας ενημερώθηκε σχετικά με την απόφαση της Επιτροπής, καθώς και το έγγραφο εργασίας που διανεμήθηκε για την προετοιμασία της συσκέψεως του Δεκεμβρίου 1992 περιείχαν επαρκή αιτιολογία.

69. Ως προς το θέμα αυτό, πρέπει να ληφθεί επιπλέον υπόψη το γεγονός ότι η απόφαση της Επιτροπής δημοσιεύθηκε στην Επίσημη Εφημερίδα.

70. Το κείμενο της αποφάσεως που δημοσιεύθηκε στην Επίσημη Εφημερίδα εκθέτει πολύ συνοπτικά το ιστορικό του κοινοτικού πλαισίου και υπενθυμίζει τις διατάξεις της πρώτης ανανεώσεως. Επιπλέον, μνημονεύει τη σύσκεψη του Δεκεμβρίου 1992, η οποία συγκλήθηκε προκειμένου να εξεταστεί το κοινοτικό πλαίσιο και αναφέρει το αποτέλεσμά της. Είναι επίσης σαφές ότι η απόφαση της Επιτροπής αποτελεί προϊόν αυτής της συσκέψεως. Το Δικαστήριο θεωρεί ότι η υποχρέωση αιτιολογήσεως τηρείται όταν

παρατίθενται τα κύρια νομικά και πραγματικά στοιχεία επί των οποίων στηρίζεται η πράξη [28]. Πρέπει να καθίσταται αντιληπτή η συλλογιστική που οδήγησε στη θέσπιση της νομικής πράξεως.

71. Αυτό όντως συμβαίνει στην προκειμένη περίπτωση. Εκτίθενται τα κύρια σημεία επί των οποίων στηρίχθηκε η απόφαση της Επιτροπής. Αντιλαμβάνεται κανείς ότι η απόφαση στηρίζεται στο πόρισμα της συσκέψεως των κρατών μελών, η οποία συγκλήθηκε για να εξεταστεί το κοινοτικό πλαίσιο και κατά την οποία τα κράτη μέλη εδήλωσαν ότι ήταν ικανοποιημένα από αυτό.

72. Συναφώς, πρέπει επίσης να παρατηρηθεί ότι στην εν λόγω σύσκεψη τον Δεκέμβριο του 1992 έλαβαν μέρος και εκπρόσωποι του Βασιλείου της Ισπανίας. Μπορεί, λοιπόν, να υποτεθεί ότι το Βασίλειο της Ισπανίας γνώριζε τα επιχειρήματα και την αιτιολογία της αποφάσεως της Επιτροπής. Επιπροσθέτως, στο πλαίσιο της προετοιμασίας αυτής της συσκέψεως διανεμήθηκε ένα έγγραφο εργασίας το οποίο περιείχε διάφορα πληροφοριακά στοιχεία. Συνεπώς, είναι αναμφισβήτητο ότι το Βασίλειο της Ισπανίας ήταν ενημερωμένο σχετικά με όλα αυτά τα στοιχεία. Το γεγονός ότι το Βασίλειο της Ισπανίας είχε ενημερωθεί σε προκαταρκτικό στάδιο μειώνει ακόμα περισσότερο την έκταση της υποχρεώσεως της Επιτροπής προς αιτιολόγηση της αποφάσεως [29].

28 — Απόφαση της 4ης Ιουλίου 1963, 24/62, Γερμανία κατά Επιτροπής (Συλλογή τόμος 1954-1964, σ. 909, συγκεκριμένα σ. 914).

29 — Schmidt, στο Von Der Groeben, Thiesing/Ehlermann: *Kommentar zum EWG-Vertrag*, 4η έκδοση 1991, τόμος 4, άρθρο 190, υποσημείωση 12, και απόφαση της 11ης Ιανουαρίου 1973, 13/72, Κάτω Χώρες κατά Επιτροπής (Συλλογή τόμος 1972-1973, σ. 349, σκέψεις 11 και 12).

γ) Άρθρο 12, παράγραφος 1, του εσωτερικού κανονισμού της Επιτροπής

73. Στο πλαίσιο του λόγου ακυρώσεως που συνίσταται στην ανεπαρκή αιτιολογία, το προσφεύγον προσάπτει κατ' ουσίαν στην Επιτροπή ότι η απόφασή της δεν του γνωστοποιήθηκε με τον απαιτούμενο τύπο. Το προσφεύγον ενημερώθηκε σχετικά με έγγραφο της Επιτροπής. Κατά τη γνώμη του, το έγγραφο αυτό δεν του παρέχει, μόνο του, τη δυνατότητα να εξακριβώσει κατά πόσον τηρήθηκαν οι ελάχιστες τυπικές προϋποθέσεις, πράγμα απαραίτητο προκειμένου να μπορεί η πράξη να θεωρηθεί ως νομικώς υποστατή. Το προσφεύγον θεωρεί, ειδικότερα, ότι δεν είναι σε θέση να ελέγξει κατά πόσον τηρήθηκαν οι κανόνες του άρθρου 12 του εσωτερικού κανονισμού της Επιτροπής. Ισχυρίζεται ότι το ίδιο το έγγραφο ανέφερε μόνο την ημερομηνία και το περιεχόμενο της αποφάσεως, στοιχεία τα οποία δεν επέτρεπαν στο προσφεύγον να διαπιστώσει κατά πόσον το εν λόγω περιεχόμενο αντιστοιχούσε στο περιεχόμενο της πράξεως που είχε εγκρίνει η Επιτροπή.

74. Η Επιτροπή απαντά ότι το προσφεύγον δεν προσκόμισε επαρκή και αρκετά συγκεκριμένα στοιχεία ώστε να μπορεί να επικαλεστεί παράβαση, εκ μέρους της Επιτροπής, του άρθρου 12 του εσωτερικού κανονισμού της.

75. Το άρθρο 12, παράγραφος 1, του εσωτερικού κανονισμού της Επιτροπής, στο οποίο αναφέρεται το προσφεύγον, προβλέπει την κύρωση των νομικών πράξεων. Η διάταξη

αυτή, όπως αυτή ίσχυε κατά τον χρόνο των πραγματικών περιστατικών, όριζε ότι οι πράξεις που εκδίδονται από την Επιτροπή, σε σύνοδο ή με την έγγραφη διαδικασία, φέρουν, στην ή στις γλώσσες στις οποίες το κείμενο είναι αυθεντικό, τις υπογραφές του Προέδρου και του Εκτελεστικού Γραμματέα. Ο κανόνας αυτός αποτελεί ουσιώδη τύπο υπό την έννοια του άρθρου 173 της Συνθήκης ΕΟΚ [30]. Η κύρωση την οποία προβλέπει αποσκοπεί στο να παράσχει, σε περίπτωση αμφισβητήσεως, τη δυνατότητα να εξακριβωθεί κατά πόσον το κοινοποιηθέν και δημοσιευθέν κείμενο αντιστοιχεί με εκείνο το οποίο πράγματι εγκρίθηκε από την Επιτροπή. Στην υπό κρίση περίπτωση, το προσφεύγον δεν διατείνεται ότι δεν υπήρξε κύρωση, αλλά ότι το έγγραφο με το οποίο η Επιτροπή του κοινοποίησε την απόφαση δεν περιέχει κανένα στοιχείο το οποίο να του επιτρέπει να διαπιστώσει αν πράγματι η πράξη κυρώθηκε και αν το περιεχόμενο του εγγράφου ανταποκρίνεται στην απόφαση της Επιτροπής, ή ακόμα αν είναι δυνατός αυτός ο έλεγχος (με την κύρωση της πράξεως). Ωστόσο, μια τέτοια δυνατότητα δεν υφίσταται ούτε στις κανονικές περιπτώσεις. Η απόφαση κοινοποιείται στον αποδέκτη, αυτός δε οφείλει να λάβει ως δεδομένο ότι το κείμενο αντιστοιχεί στο κείμενο που εγκρίθηκε από την Επιτροπή. Το αν αυτό πράγματι συμβαίνει δεν μπορεί να διαπιστωθεί βάσει του κοινοποιουμένου κειμένου.

76. Στην υπό κρίση περίπτωση, ούτε το έγγραφο της Επιτροπής, ούτε η απόφαση που δημοσιεύθηκε στην Επίσημη Εφημερίδα περιέχουν την παραμικρή ένδειξη που να δημιουργεί υπόνοια ότι το κοινοποιηθέν κείμενο δεν αντιστοιχεί στο κείμενο που ενέκρινε η Επιτροπή. Προκειμένου να μπορέσει, όμως, να επικαλεστεί παράβαση του άρθρου 12, το προσφεύγον όφειλε να προσκομίσει τέτοια στοιχεία. Μια παρόμοια πλημμέλεια εξετάστηκε και αναγνωρίστηκε από το Δικαστήριο σε μια υπόθεση στην οποία από την τυπογραφική εμφάνιση και μόνον του κοινοποιηθέντος κειμένου προέκυπτε ότι ορισμένα χωρία είχαν προστεθεί σε μεταγενέστερο χρόνο [31].

77. Τέτοιες ενδείξεις δεν υπάρχουν στην υπό κρίση περίπτωση, ούτε εξάλλου το προσφεύγον ισχυρίστηκε κάτι τέτοιο. Συνεπώς, το προσφεύγον δεν προσκόμισε επαρκή στοιχεία ώστε να αποδείξει παράβαση ουσιώδους τύπου υπό την έννοια του άρθρου 173 της Συνθήκης ΕΟΚ.

78. Πάντως, εφόσον αποδείχθηκε ότι ορισμένοι άλλοι λόγοι προβλεπόμενοι από το άρθρο 173 είναι βάσιμοι, η απόφαση της Επιτροπής δεν είναι νομότυπη. Συνεπώς, πρέπει να κηρυχθεί άκυρη κατ' εφαρμογήν του άρθρου 174 της Συνθήκης ΕΟΚ.

Δικαστικά έξοδα

Δεδομένου ότι το προσφεύγον δικαιώνεται κατά τα ουσιώδη σημεία της προσφυγής του, η καθής πρέπει να καταδικαστεί στα δικαστικά έξοδα κατ' εφαρμογήν του άρθρου 69, παράγραφος 2, πρώτη φράση, του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου.

30 — Προμνησθείσα απόφαση Επιτροπή κατά BASF κ.λπ., σκέψεις 74 και 76.

31 — Προμνησθείσα στην υποσημείωση 18 απόφαση Επιτροπή κατά BASF κ.λπ., σκέψεις 57, 77 επ.

Γ — Συμπέρασμα

79. Προτείνω στο Δικαστήριο:

1) να κηρύξει άκυρη την απόφαση της Επιτροπής του Δεκεμβρίου 1992 σχετικά με την παράταση της ισχύος του κοινοτικού πλαισίου κρατικών ενισχύσεων προς την αυτοκινητοβιομηχανία,

2) να απορρίψει κατά τα λοιπά την προσφυγή ως απαράδεκτη,

3) να καταδικάσει την Επιτροπή στα δικαστικά έξοδα.